

Μνήμη τοῦ Ἁγίου Φιλουμένου

Ἀρχιμανδρίτη Συμεών, Ἡγουμένου Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Γεωργίου Μαυροβουνίου

Τῆ 29ῃ Νοεμβρίου μνήμη τοῦ Ἁγίου Ἱερομάρτυρος Φιλουμένου τοῦ Κυπρίου.

Εἶναι ἰδιαίτερη εὐλογία γιὰ τὸν τόπο μας, πού ἀκόμα ἕνας ἅγιος προστίθεται στοῦ Ἀγιολογίου μας καὶ στοῦ Ἀγιολογίου ὅλης τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας.

Ὁ Ἅγιος Φιλούμενος γεννήθηκε στὴ Λευκωσία τὸ 1913. Ἡ καταγωγή του, ὅμως, ἦταν ἀπὸ τὸ χωριὸ Ὀροῦντα, τὸ χωριὸ τῆς μητέρας του. Οἱ γονεῖς τοῦ ἦταν ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ καὶ εἶχαν τὴν ἐπιθυμία νὰ πεθάνουν καὶ οἱ δύο τους, ὅταν θὰ γηράσουν, τὴν ἴδια μέρα. Ὁ Θεὸς ἄκουσε τὴ δέησή τους καὶ, πράγματι, πέθαναν ὁ ἕνας τὸ πρωὶ καὶ ἡ ἄλλη τὸ ἀπόγευμα στίς 15 Ἰουλίου 1964. Ὁ πατέρας 93 ἐτῶν καὶ ἡ μητέρα 83 ἐτῶν.

Τὸν πιὸ σημαντικὸ ρόλο στὴ ζωὴ του ἔπαιξε, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς καλοὺς γονεῖς του, ἡ γιαγιά τοῦ Λωξάντρα, ἡ ὁποία γεννήθηκε στὸ Φτερικούδι τὸ 1862. Πολὺ νωρὶς ἔμεινε χήρα καὶ ἦρθε στὴ Λευκωσία, ὅπου ἔμεινε μὲ τὴν κόρη της, καὶ ἀνέλαβε τὸ μεγάλωμα τῶν παιδιῶν. Οἱ προσευχὲς της, οἱ ἱστορίες της, τὸ ἀσκητικὸ της φρόνημα ἐπέδρασαν πολὺ στὰ μικρὰ παιδιὰ.

Ὅλοι τους ἐκκλησιάζονταν στὴν κατανυκτικὴ ἐκκλησία τοῦ Τρυπιώτη στὴ Λευκωσία. Τὰ παιδιὰ εἶχαν εἰκονοστάσι, ἄναβαν τὸ καντήλι, ἔκαναν προσευχὲς, ἔκαναν μετάνοιες. Ἡ οἰκογένεια εἶχε 13 παιδιὰ. Ὁ Ἅγιος Φιλούμενος, ὁ Σοφοκλῆς, ἔτσι ἦταν τὸ κοσμικὸ του ὄνομα, ἦταν δίδυμος μὲ τὸν Ἀλέξανδρο, τὸν μετέπειτα ἱερομόναχο Ἐλπίδιο. Αὐτοὶ οἱ δύο ξεχώριζαν ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους. Ἡ φωνὴ καὶ ἡ γνώμη ἦταν τοῦ Ἀλέξανδρου. Ὁ Σοφοκλῆς, ὁ Ἅγιος Φιλούμενος, ἦταν πάντα ὑπάκουος καὶ ὑποτακτικὸς. Ἦταν, ὅπως τὴ μάνα του, ἡσυχος καὶ ὑπηρέτης ὄλων.

Τὰ παιδιὰ, ὅταν ἔμαθαν γράμματα, ἄρχισαν νὰ διαβάζουν βίους ἁγίων. Ἰδιαίτερα, τοὺς ἄρесе ὁ βίος τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη τοῦ Καλυβίτη, πού ἦταν πλουσιόπαιδο καὶ ἔφυγε καὶ ἔγινε ἀσκητὴς καὶ μετὰ ἀπὸ χρόνια, πού ἔγινε ἀγνώριστος ἀπὸ τὴ νηστεία, ἐπέστρεψε καὶ ἔκτισε μία καλύβη στὴν αὐλὴ τοῦ σπιτιοῦ τῶν γονιῶν του, πού δὲν τὸν εἶχαν ἀναγνωρίσει, μέχρι τὴν κοίμησή του.

Ἔτσι, καὶ αὐτοὶ σὲ ἡλικία 14 ἐτῶν, ἔφυγαν κρυφὰ γιὰ τὸ Σταυροβούνι. Στὸν δρόμο συνάντησαν ἕναν ἀμαξά, γνωστό του πατέρα τους, πού τοὺς πῆγε ὡς ἕνα σημεῖο μὲ τὸ ἀμάξι του. Ὁ πατέρας τους ἦρθε στὴ Μονὴ καὶ τοὺς ἀναζήτησε. Στὴν ἐπιμονὴ τους ἐκάμφθη καὶ τοὺς ἔδωσε τὴν εὐχή του. Ἡγουμένος, τότε, ἦταν ὁ Βαρνάβας, ὁ ἀγιογράφος, ἕνας φιλόπονος, ταπεινὸς μοναχὸς, πού ἠγουμένευσε στὸ Σταυροβούνι 40 χρόνια.

Ἐκεῖ στή Μονή παρευρέθη μία μέρα ὁ ἑξαρχος τοῦ Παναγίου Τάφου, πατήρ Παλλάδιος. Πρόσεξε τὰ δύο μικρὰ καλογεροπαιδιά καί ζήτησε ἀπό τὸν ἡγούμενο νὰ τὰ πάρει γιὰ σπουδὲς στὸ Γυμνάσιο τοῦ Παναγίου Τάφου. Ἔτσι καὶ ἔγινε. Ἐκεῖ, στὰ Ἱεροσόλυμα, σπούδασαν καὶ χειροτονήθηκαν διάκονοι καὶ κατόπιν ἱερεῖς. Ὑπηρετήσαν σὲ διάφορα προσκυνήματα μὲ τελευταῖο τὸ Φρέαρ τοῦ Ἰακώβ.

Τὸ Φρέαρ εἶναι τὸ μέρος ὅπου ὁ Χριστὸς καθήμενος συνομίλησε μὲ τὴ Σαμαρείτιδα. Οἱ φανατικοὶ Ἑβραῖοι θεωροῦσαν τὸν τόπο δικό τους καὶ ἀπαιτοῦσαν νὰ ἀφαιρεθοῦν οἱ εἰκόνες καὶ ὁ Σταυρὸς ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, γιατί τὸ Φρέαρ ἦταν κατ' αὐτοὺς προσκύνημα ἑβραϊκό. Πολλὲς φορές ὁ Ἅγιος Φιλούμενος τοὺς ἐξηγοῦσε πὼς ἡ χριστιανικὴ παρουσία στὸν χῶρο ἦταν σχεδὸν δύο χιλιάδων χρόνων καὶ ἄρα ἡ ἀπαίτησή τους δὲν εἶχε ὑπόσταση, χωρὶς, ὅμως, αὐτὸ νὰ ἀλλάξει ὀτιδήποτε στὶς ἀπόψεις τους. Ἔνας ἀπὸ αὐτούς, μάλιστα, πῆγαινε καθημερινὰ ἐκεῖ, γιὰ νὰ προσευχηθεῖ. Ὁ Ἅγιος Φιλούμενος, φιλήσυχος καὶ πρᾶος, καθὼς ἦταν, προσπαθοῦσε νὰ μὴν τὸν προκαλεῖ καὶ ἔτσι, ὅταν ὁ «ἐπισκέπτης» του εἰσερχόταν στὸ προσκύνημα, σταματοῦσε τὴν ἀκολουθία καὶ τὴ συνέχιζε ἀργότερα, ἀφοῦ αὐτὸς ἔφευγε. Διηγεῖται ὁ ἱερομόναχος τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων, μακαριστὸς ἀρχιμανδρίτης Σωφρόνιος:

«Ὁ μακαρίτης ὁ πατήρ Φιλούμενος μᾶς ἔλεγε ὅτι κάθε Παρασκευὴ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς μισαλλόδοξους καὶ φανατικοὺς Ἑβραίους πῆγαιναν νὰ προσευχηθοῦν στὸ Φρέαρ τοῦ Ἰακώβ. Συνέχεια τοῦ ἔλεγαν νὰ σηκώσει ὅλες τὶς εἰκόνες καὶ τὸν Ἐσταυρωμένο ἀκόμα, καὶ νὰ τὶς πάρει καὶ νὰ φύγει, διότι τὸ Φρέαρ εἶναι δικό τους καὶ ὄχι τῶν Χριστιανῶν. Εἶδ' ἄλλως θὰ τὸ μετανιώσει πικρά, ἀλλὰ θὰ εἶναι ἀργά. Ἀπὸ τὸν καιρὸ πού πῆγε ἐκεῖ ὅλο καὶ τὸν φοβέριζαν. Αὐτὸς, ὅμως, ἤξερε τὰ ἑβραϊκὰ καὶ τοὺς ἀποστόμωσε».

Αὐτὲς τὶς δυσκολίες τὶς ἀνέφερε συχνὰ ὁ Ἅγιος Φιλούμενος στοὺς ἀνθρώπους, μὲ τοὺς ὁποίους συνδεόταν. Ὁ μακαριστὸς Μητροπολίτης Βόστρων, Ὑμέναιος, γιὰ παράδειγμα, διηγεῖτο ὅτι θὰ τὸν σκοτώσουν ἂν δὲν ἔφευγε ἀπὸ τὸ Φρέαρ. Τὸ ἴδιο εἶχε πεῖ καὶ στὸν μακαριστὸ πατέρα Θεοδόσιο – γέροντα τῆς γυναικειᾶς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Λαζάρου στή Βηθανία – τὸν ὁποῖο, μάλιστα, εἶχε ἐπισκεφθεῖ μιὰ βδομάδα πρὸ τοῦ μαρτυρικοῦ του θανάτου. «Ἦρθε στὸ Μοναστήρι», θυμᾶται ἡ ἀδελφὴ Μητροδώρα, «καὶ ἤθελε ἓνα πρόσφορο, γιὰ νὰ κάνει λειτουργία. Ἐδῶ ἦταν καὶ ὁ γέροντάς μας, ὁ πατήρ Θεοδόσιος, στὸν ὁποῖον ὁ Ἅγιος εἶπε: “Τί νὰ κάνω γέροντα; Ἐκεῖ οἱ Ἑβραῖοι μὲ ἀπειλοῦν ὅτι θὰ μὲ σκοτώσουν. Ἄς μὲ σκοτώσουν. Τί νὰ κάνω ἄλλο; Ἐνα μαρτύριο θὰ μᾶς σώσει”».

Παρὰ τὶς ἀπειλές, τὶς ὁποῖες δεχόταν, ὁ Ἅγιος εἶχε πάρει τὴν ἀπόφαση νὰ παραμείνει στὸ Φρέαρ. «Ἦταν», ἀναφέρει ὁ πατήρ Εὐδόκιμος, «ἄνθρωπος τῆς θυσίας καὶ τοῦ καθήκοντος. Ἀλλὰ εἶχε καὶ βαθιὰ πίστη στὸν Θεὸ καὶ ἐλπίδα ὅτι, καὶ ἂν ἀκόμα τὸν σκοτώσουν, τὸ μαρτύριό του θὰ τὸ δεχτεῖ ὁ Θεός, διότι ἔκανε ὑπακοή καὶ πῆγε στὸ Φρέαρ τοῦ Ἰακώβ».

Τὴν ἴδια βδομάδα, πού ὁ Ἅγιος εἶχε περάσει ἀπὸ τὶς ἀδελφές στὴ Βηθανία, ἐπισκέφτηκε – τῆ ἐπινεύσει, ἴσως, τοῦ Ἁγίου Πνεύματος – σχεδὸν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, μὲ τοὺς ὁποίους συνδεόταν στὰ Ἱεροσόλυμα, τὸν Γιάννη καὶ τὸν Δαυίδ, στοὺς ὁποίους ἀνέφερε ὅτι τὰ πράγματα στὸ Φρέαρ ἦταν δύσκολα, τὴν κ. Ἀντρούλα, τὴν κ. Στέλλα, τὸν Μητροπολίτη Βόστρων, Ὑμέναιο, τὴν ἀφελφὴ Εὐπραξία... Ἦταν σὰν ἕνας τελευταῖος ἀποχαιρετισμός, πρὶν ἀπὸ τὸ μαρτύριο, πού θ' ἀκολουθοῦσε σὲ λίγες μέρες.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς 29^{ης} Νοεμβρίου τοῦ 1979, μέρα πού ἡ Ἐκκλησία μας τιμᾷ τὴ μνήμη τοῦ Ἁγίου Μάρτυρος Φιλουμένου – τοῦ ἐν Ἀγκύρᾳ μαρτυρήσαντος, ἐν ἔτει 270, ἐπὶ βασιλέως Αὐρηλιανοῦ – «ἄγνωστοι», σύμφωνα μὲ τὴν ἐκδοχὴ τῆς ἀστυνομίας, εἰσῆλθαν παράνομα μέσα στὸν χῶρο τοῦ Φρέατος τοῦ Ἰακώβ. Ἡ μέρα ἦταν πολὺ βροχερὴ καὶ γι' αὐτὸ βρῆκαν εὐκαιρία, λόγῳ τῆς ἀπουσίας προσκυνητῶν, ἐξαιτίας τῆς κακοκαιρίας, νὰ κρυφτοῦν καὶ νὰ μείνουν στὸ μοναστήρι μετὰ τὶς 4:00 μ.μ. πού ἔφυγε ὁ φύλακας. Στὶς 5:00 μ.μ., ἐνῶ ὁ Ἅγιος τελοῦσε τὸν ἑσπερινό, τοῦ ἐπιτέθηκαν μὲ τσεκούρι καὶ ἀφοῦ τὸν κακοποίησαν ἄγρια, τὸν σκότωσαν. Τὸν κτύπησαν στὸ πρόσωπο, κόβοντας ταυτόχρονα τὰ δάκτυλα τοῦ δεξιοῦ χεριοῦ, τὸ ὁποῖο, ὅπως φαίνεται, ἔβαλε μπροστά του προσπαθῶντας νὰ προστατευτεῖ, στὴ σιαγόνα, στὰ μάτια καὶ στὰ πόδια. Στὴ συνέχεια, βεβήλωσαν τὴν ἐκκλησία, τὸν σταυρὸ τοῦ Ἱεροῦ καὶ τὸ Ἅγιο Ἄρτοφόριο, ἐνῶ φεύγοντας ἔριξαν καὶ μιὰ χειροβομβίδα, καταστρέφοντας τὸν χῶρο σχεδὸν ὀλοσχερῶς.

Τὸ πρωὶ τῆς ἐπομένης μέρας, στὶς 7:00 ἡ ὥρα, ὅταν ὁ φύλακας ἔφτασε στὸ Φρέαρ, πρόσεξε ὅτι ὁ Ἅγιος Φιλούμενος δὲν φαινόταν πουθενά. Ἀφοῦ τὸν φώναξε ἀρκετὲς φορές, χωρὶς νὰ πάρει ἀπάντηση, ἄρχισε νὰ τὸν ψάχνει στοὺς διάφορους χώρους τοῦ προσκυνηματος. Κάποια στιγμή μπῆκε καὶ στὴν ἐκκλησία, ὅπου βρῆκε τὸν Ἅγιο νεκρὸ στὴ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου. Ἀμέσως, τότε, εἰδοποίησε τὴν Ἀστυνομία, πού μὲ τὴ σειρά της εἰδοποίησε τὸ Πατριαρχεῖο.

Ὅταν οἱ πατέρες παρέλαβαν ἐν θλίψει τὸ σκῆνωμα τοῦ Ἁγίου, γιὰ νὰ τὸ ἐτοιμάσουν γιὰ τὴν ταφή, ἀφοῦ εἶχαν παρέλθει πέντε μέρες, βρέθηκαν μπροστά σὲ ἕνα θαυμαστὸ γεγονός. Τὸ σῶμα τοῦ μάρτυρος δὲν παρουσίαζε τὸ φαινόμενο τῆς νεκρικῆς ἀκαμψίας. Ἀντίθετα, ἦταν μαλακὸ καὶ εὐλύγιστο σὰν νὰ ἦταν ἐν ζωῇ. Ἀφοῦ ἐτοιμάστηκε τὸ σκῆνωμα, μεταφέρθηκε, ἀρχικά, στὸ Πατριαρχεῖο καὶ ἔπειτα στὸν ναὸ τῆς Ἁγίας Θέκλας. Ἐκεῖ ἔγινε ἡ κηδεῖα, στὶς 4 Δεκεμβρίου τοῦ 1979, παρόντων τῶν Ἁγιοταφίτων πατέρων, συγγενῶν τοῦ Ἁγίου καὶ πλήθους κόσμου, ὄχι μόνο ὀρθοδόξων ἀλλὰ καὶ ἑτεροδόξων καὶ μουσουλμάνων. «Ἦλθαν πολλοί», θυμᾶται ὁ πατὴρ Σωφρόνιος, «μέχρι καὶ ξένων δογμάτων καὶ μουσουλμᾶνοι καὶ χοτζάδες». [...]

Ὁ πόλεμος τῶν φανατικῶν Ἑβραίων συνεχίζεται καὶ μὲ τὸν ἀντικαταστάτη τοῦ Ἁγίου Φιλουμένου, τὸν πατέρα Ἰουστῖνο, πού εἶναι σήμερα ἐκεῖ. Ὁ ἴδιος ἀναφέρει ὅτι πάντα εἶχε προσάτη τὸν Ἅγιο Φιλούμενο σ' ὅλες τὶς δυσκολίες πού συνάντησε.

Ένα βράδυ, αναφέρει ο πατήρ Ιουστίνος, είδε τον Άγιο στον ύπνο του και του είπε: «Σηκώσου πάτερ Ιουστίνε, είναι η ώρα της ακολουθίας». Πράγματι ξύπνησα, αναφέρει, αλλά είδα ότι ήταν ακόμα νωρίς. Όπως στεκόμουν δίπλα στο κρεβάτι, βλέπω το χέρι του πατρός Φιλουμένου, με το γκρίζο άντερι που φορούσε συνήθως, και άκουσα αύστηρά τη φωνή του: « Σου είπα να κατεβείς, αλλά κατέβα από την αριστερή πόρτα και όχι από τη δεξιά»! Έγώ έκανα τον σταυρό μου νομίζοντας πως είναι του πειρασμού. Τότε αυτό το χέρι με πιάνει από τον ώμο και μου λέει: «Μη δοκιμάζεις. Είμαι ο Φιλούμενος, αλλά σου λέω κατέβα από την αριστερή πόρτα». Κατέβηκα και άκούω από την μεριά του ιεροῦ ἕναν θόρυβο ρολογιού. Ήταν μία ώρολογιακή βόμβα. Τηλεφώνησα στην αστυνομία και μόλις που προλάβουμε και τη ρίξαμε έξω.

Τὰ θαύματα τοῦ Ἁγίου Φιλουμένου εἶναι πολλά.

Περισσότερα για τον βίο του μπορεί κανείς να διαβάσει στο πολύ έκλεκτο βιβλίο που έχει εκδόσει η Μονή του Αγίου Νικολάου Όροῦντας. Η επίσημη άγιοκατάταξη του Αγίου Φιλουμένου από το Πατριαρχείο Ἱεροσολύμων ἔγινε στις 11 Σεπτεμβρίου 2009.

Ταῖς Αὐτοῦ ἀγίαις πρεσβείαις ὁ Θεὸς ἐλέησον καὶ σῶσον ἡμᾶς.